

גילויי דעת של תלמידי חכמים אודות הכפירה בשיטת 12 הצעדים

מבוא

בשנים האחרונות הולך וגובר בעם ישראל השימוש בשיטת 12 הצעדים בשדה החינוך והטיפול. שיטה זו מציעה דרך חיים רוחנית (דתית) ככלי טיפולי/חינוכי לפתרון בעיות בחיי האדם בכל תחומי חייו. מקורה של דרך חיים רוחנית זו בכנסיות פרוטסטנטיות מהזרם של קבוצת אוקספורד, והדבר מתבטא באופן בולט מאד בתכניה המקולקלים של השיטה. **ישנם פרטים רבים בביאור השיטה ומקורותיה, אך אי אפשר להרחיב בכך במסגרת זו.**

לצערנו, שיטה זו, הכופרת ביסודות האמונה של תורת ישראל, הצליחה לחדור לבתי המדרש ולעולם הטיפול על ידי גילוי פנים בתורה שלא כהלכה ביחס לכמה מאמרי חז"ל - כמובן, שלא בזדון, אלא מתוך בלבול.

מעתה, הולכת וצומחת דרך של כפירה בתוך בתי המדרש ובתוך עולם הטיפול, המקבלת עוד ועוד אסמכתאות מעוותות מספרים שונים ביהדות.

שיטה זו חדרה כבר לישיבות תיכוניות, אולפנות, ישיבות הסדר, ישיבות גבוהות מדרשות, סדנאות טיפוליות, מרכזי גמילה תורניים ועוד ועוד. לצערנו, אין זו הפעם הראשונה בהיסטוריה של עם ישראל בה מתרחשת תופעה מעין זו.

עוד יש לציין, שהגופים התורניים שאותם הספקנו לבדוק עד היום, אשר הכריזו שהם גיירו את השיטה והתאימו אותה לרוח היהדות, נמצא שהכרזה זו הייתה שגויה לחלוטין (וכנ"ל שלא מחמת זדון אלא כחלק מהבלבול הגדול בעניין זה), ולעיתים השינויים שנעשו אף חרפו את הבלבול ואת העיוותים במושגים הרוחניים של היהדות.

רבים שואלים: האם יש שיטה טיפולית חלופית עבור מכורים? התשובה היא חד משמעית: בוודאי שיש, וב"ה הולכות וקמות כיום סדנאות חלופיות כשרות עבור הנצרכים לכך, אלא שאין כאן אפשרות להרחיב בזה.

להלן מובאים מספר גילויי דעת של תלמידי חכמים חשובים בעניין זה.

הרב טאו

כ"ה י"ח באל תש"ז
 אגודת ישראל
 מ"ה י"ח
 "נפש" הנהגה ארבעת הימים הראשונים בליל ראשון
 אילנה יהודה ונתיב בליל ראשון
 אגודת ישראל

אנו מ"ן אולם הולכים או משתתפים
 בשבת שיש צד הצדדים - כי אנו שומרי
 נפש ירחק-הנהגה שמחה חזקה חלילה
 ביהודה וצדקה אלא לביטחון טאו

מובא כאן גילוי דעת קצר בכתב ידו של הרב, המבטא את התנגדותו לשיטת 12 הצעדים אפילו כשיטה טיפולית לאנשים במצוקה נפשית (וקל וחומר כדרך חדשה לעבודת ה'). הרב טאו אמר שהוא שמע על השיטה ממספר מקורות שונים, אשר הביאוהו למסקנה זו.

הסבר קצר אודות המכתב המצורף: ארגון "נפשך", המסייע לנשים במצוקות נפשיות, ביקש את ברכתם והסכמתם של תלמידי חכמים. הרב אבינר נתן את ברכתו, כמתואר כאן (בחלק העליון). הרב טאו הצטרף לברכתו של הרב אבינר, אך התנה את הסכמתו לארגון אך ורק אם חברי הארגון אינם הולכים או משתתפים בשיטת שנים עשר הצעדים, אשר שומר נפשו ירחק ממנה.

אברכים שונים בישיבת "הר המור" שאלו את הרב טאו על מטופלים שרק שיטת 12 הצעדים הצליחה להחזיר אותם לחיים בריאים, והרב טאו עמד על כך שיש לאסור את השיטה בכל מצב, מחמת הכפירה אשר עליה מושתתת שיטה זו, והוסיף שיש לרפא אותם בשיטות טיפול אחרות כשרות.

מתוך מכתב שפורסם בישיבת "מעלה אליהו" על ידי אחד הרמ"ם בישיבה בתאריך ב' אדר א' תשע"ד

שבע טוב לכולם. ביום שישי האחרון שוחחתי עם הרב טאו שליט"א, ואמר לי... שהוא בדק דרך כל מיני צינורות וזימן גם מכורים שעברו דרך השיטה וגם ת"ח שונים ששמעו סדנאות, ועמדתו הנוכחית היא חד משמעית ש"שומר נפשו ירחק מזה", **בין למכורים ובין שאינם ממש מכורים** ויש לדעתו לפנות לשיטות פסיכולוגיות אחרות המטפלות במי שמכור. הוא משוכנע שיש בזה נזק לשנים רבות הן ברובד הנפשי והן במישור הרוחני.

באופן כללי הוא אמר שהיהדות היא לוחמת, אקטיבית ופועלת, כשיש בעיה נלחמים ונאבקים ולא אומרים "אני לא יכול", ולאורך כל התנ"ך וספרי המוסר רואים שהדרך לתקן קלקולים בנויה על אמון בכוחות שיש בנו ועל מלחמה ללא פשרות בכל מיני חולשות. (כמובן זה לא שולל את העובדה שלפעמים כשצריך אדם הולך לפסיכולוג או טיפול אחר לעזור לו ולהדריך אותו) אך בשיטה זו יש הדגשה לא פרופרציונאלית של "לא יכול" וחוסר אונים דבר העלול להביא להרבה חוסר ביטחון, עייפות נפשית ובהמשך לכל מיני "ויתורים" רוחניים כפי שהעידו בפניו כל מיני אנשים שנפגש עמם.

הרב חושב שניכרים בה **יסודות נוצריים** של ייאוש, עייפות וחוסר אמון ואמונה בעצמנו, וזה "מתיישב" טוב באווירה הכללית שהחברה נמצאת בה של עייפות מאידיאלים, עייפות בתורה, עייפות בענין ארץ ישראל וכו' ועתה הופיעה שיטה שנותנת כביכול אישור לעייפות זו...

הרב יצחק גינזבורג**מתוך ישיבת צוות ביה"ס תורת הנפש, ט' תמוז תשע"ג**

...כל דת, כמו הנצרות, היא חיקוי של מוטיבים יהודיים – כמו רחמנות וכו'. הכל לקוח מהיהדות, ולכן **יכול להיות מאד מבלבל**. כל השנים יש לנו סיפורים עם השיטה של 12 הצעדים, **משהו נוצרי מובהק**. אומרים לך כל מיני דברים טובים – מה רע? נשמע מצוין. אבל זה נוצרי, ואם חופרים לעומק רואים שזה ממש ככה...

מתוך תשובות לשואלים

צריך לדעת שמקור שיטת 12 הצעדים הוא **בנצרות (והיא בעצם משקפת את תמצית האמונה הנוצרית)**... היסוד הוא האמונה הנוצרית שהחטא הוא מושרש באנושות מחטא אדם הראשון ואין מנוס ממנו ועל כן הוא בעצם מחלה אנושית אנושה שאין לה מרפא...

...את זה לעומת זה עשה האלקים. שיטת 12 הצעדים באמת עושה רושם שתואמת את תורת החסידות וכו', אך אליבא דאמת הוא **"כקוף בפני אדם"**. וכפי שכתבנו, השיטה מבוססת על האמונה הנוצרית שהחטא מושרש בעצם מציאות האדם (ושעל כן אין להתיחס אליו כחטא אלא כמחלה), **ההיפך הגמור מאמונת היהדות בבחירה חופשית וכו'...**

הרב יצחק זילברשטיין – רבה של רמת אלחנן, בני ברק

בשיחה עם הרב זילברשטיין אודות הבעיה של שיטת הצעדים, הסביר הרב את הגישה העקרונית שלו בעניינים מעין אלה: **יש איסור דאורייתא להשתמש בכל חומר שהוא שמקורו גוי ועוסק בקשר עם אלוקים**. הוא הדגיש שאין זו רק הנהגה או סייג, אלא **איסור גמור מהתורה**. איסור זה תקף מבלי לעיין כלל בפרטי החומר עצמו, כלומר, גם אם אין בו כפירה ביסודות האמונה – עצם הלימוד מהגויים הוא איסור תורה.

המקור לאיסור זה הוא בדברי הפסוק (דברים יב, ל-לא): **"השֹׁמֵר לְךָ פֶּן תִּנְקֹשׁ אַחֲרֵיהֶם אַחֲרֵי הַשְּׁמֶדִם מִפְּנֵיךָ וּפֶן תִּדְרֹשׁ לְאֱלֹהֵיהֶם לֵאמֹר אֵיכָה יַעֲבֹדוּ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֵת אֱלֹהֵיהֶם וְאֶעֱשֶׂה כֵן גַּם אֲנִי: לֹא תַעֲשֶׂה כֵן לֵה' אֱלֹקֶיךָ כִּי כָל תּוֹעֵבֶת ה' אֲשֶׁר שָׁנֵא עָשׂוּ לְאֱלֹהֵיהֶם כִּי גַם אֵת בְּנֵיהֶם וְאֵת בְּנֹתֵיהֶם יִשְׂרְפוּ בְּאֵשׁ לְאֱלֹהֵיהֶם"**, וכפי שיטת הרמב"ן, המבאר איסור זה כך: **"אמר כי כאשר יכרית ה' הגוים ההם מפנינו וישתקע שם ע"ז מן הארץ ונשב בארצם לבטח, לא נחשוב בלבנו... אעשה אני לשם הנכבד כאשר היו עושים הגוים לאלהיהם וייטב לפניו. לכן הזהיר, לא תעשה כן"**. כלומר, בשום אופן אין ללמוד מהגויים דרכים כיצד לעבוד את ה'. עוד הדגיש הרב: **"אנחנו נגד גיור שיטות"**. כלומר, אין לקחת חומר מעין זה על דעת "לגייר אותו", אלא, אין לעסוק בו כלל, וגם אם עולם הפסיכולוגיה יטען שהוא צריך להסתייע בחומר זה – אסור.

הרב שמואל טל – ראש ישיבת "תורת החיים"

גילוי דעת

הננו להודיע כי שיטת **"שתיים עשרה הצעדים"** מושתתת על עקרונות רוחניים הנוגדים דעת תורה וסותרים את **יסודות אמונת תורתנו הקדושה** (כידוע, שיטה זו התפתחה כשיטה רוחנית בקרב גויים נוצרים וכופרים). לפיכך, שיטה זו אסורה בשימוש **בכל אופן שהוא ולכל מטרה שהיא**, הן כשיטה חינוכית והן כשיטה טיפולית, ולא שייך בה שום אופן היתר, מחמת הפגיעה ביסודות האמונה. כמובן, יש לחזק את ידם של העוסקים בעבודת החינוך והטיפול על טהרת הקודש, ללא תערובת של סיגים זרים.

הרב מיכה הלוי – ראש ישיבת "עטרת נחמיה" ורב העיר פתח תקווה

תמלול מתוך שיעור שנמסר בישיבה באדר א' תשע"ד

"אנשים נמצאים בייאוש (משאיפות רוחניות)...יש עכשיו סוגיה נפשית שנלמדת בטיפול נפשי, שקשורה בדיוק לאותה נקודה. לקחו טיפול נפשי מבחוץ, הכניסו אותה ללימוד בתוך כל מיני מוסדות, נקראת "12 הצעדים", שכל השיטה הזאת מאופיינת בדבר אחד: מה אתה יכול ומה אתה לא יכול. (הרב זעק בקול חזק) - **לא יכול – אין דבר כזה בבית המדרש!! אין שיטת "לא יכול" בבית המדרש!! אין שיטה כזאת!! זו שיטה בכפירה!!**... לנו אמרו את זה בתור ילדים: אין דבר כזה לא יכול, יש רק לא רוצה... היום באים ואומרים: לא לא לא, יש דבר כזה "לא יכול", משלימים עם המציאות, ועכשיו השאלה היא מה אתה עושה כאשר אתה לא יכול, כאשר יש כל מיני בעיות שגורמים לך עבירות כאלה בפגם הברית וכל מיני דברים כאלה. נו, מה עושים כשאתה לא יכול. יש שיטה עכשיו: מה פועלים ב"לא יכול". אז קודם כל מקבלים את ה"לא יכול", ועכשיו השאלה איך פועלים בתוכו. אין דבר כזה! אין דבר כזה!..."